

13.03.2015

Sisäministeriö

Viite SM066:00/2011

Asia **OKM lausunto - Yksityistä turvallisuusalaa koskevat asetuseronnokset**

Sisäministeriö on pyytänyt opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntoa asetuseronnoksista, jotka liittyvät eduskunnan käsittelyssä olevaan hallituksen esitykseen laiksi yksityisistä turvallisuuspalveluista sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 22/2014 vp).

Asetuseronnoksen 4 (sisäministeriön asetus vartijan ja järjestyksenvalvojan koulutuksesta ja voimankäyttökoulutuksesta sekä turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan vastaavan hoitajan koulutuksesta) osalta opetus- ja kulttuuriministeriö lausuu seuraavaa:

Ehdotus liittyy hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi yksityisistä turvallisuuspalveluista sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 22/2014 vp). Ehdotettu laki yksityisistä turvallisuuspalveluista käsittäisi säännökset vartijan ja järjestyksenvalvojan koulutuksesta sekä voimankäyttövälineiden käyttäjäkoulutuksesta samoin kuin turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan vastaavan hoitajan koulutuksesta. Sisäministeriön asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä vartijan ja järjestyksenvalvojan sekä vastaavan hoitajan koulutuksesta. Asetukseen olisi koottu niitä koulutusta koskevia säännöksiä, joista tällä hetkellä on säädetty vartioimisliikkeen vastaavan hoitajan ja vartijan koulutuksesta annetussa sisäasiainministeriön asetuksessa (780/2002), järjestyksenvalvojaksi hyväksymisestä sekä järjestyksenvalvojakoulutuksesta annetussa sisäasiainministeriön asetuksessa (209/2007) sekä vartijan voimankäyttökoulutuksesta ja voimankäyttökouluttajan koulutuksesta annetussa sisäasiainministeriön asetuksessa (1121/2010). Tavoitteena on asetusehdotusta koskevan muistion mukaan koota koulutusta koskevat säännökset yhteen asetukseen. Vartijan, järjestyksenvalvojan sekä vastaavan hoitajan koulutusta koskevat säännökset esitetään pidettäväksi osin ennallaan, mutta osin niitä ehdotetaan myös muutettaviksi. Vartijan ja järjestyksenvalvojan peruskoulutusta esitetään jonkin verran pidennettäväksi.

Hallituksen esityksen HE 22/2014 laiksi yleisistä turvallisuuspalveluista 10 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan vartijaksi voidaan hyväksyä se, joka on hyväksytysti suorittanut sisäministeriön asetuksella säädetty vaatimukset täyttävän, ammatillisesta

koulutuksesta annetun lain (630/1998) mukaisen turvallisuusalan tai sitä vastaavan perustutkinnon osan, joka sisältää ainakin vartiointialaan, vartioimisliiketoimintaan, vartijan oikeuksiin ja velvollisuuksiin sekä vartijan tehtäviin liittyvät opetusaiheet sisältävän koulutuksen (poist. HaVM 57/2014 vp), taikka ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (631/1998) mukaisen vartijan tai sitä vastaavan ammattitutkinnon osat, jotka sisältävät edellä mainitut opetusaiheet sisältävän koulutuksen (*vartijan peruskoulutus*).

Lakiehdotuksen 12 §:n 1 momentin mukaan se, joka ei ole saanut vartijan peruskoulutusta, voidaan 10 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdassa säädettyjen edellytysten täytyessä hyväksyä toimimaan vartijana enintään neljä kuukautta (väliaikainen vartija), jos hän on hyväksytysti suorittanut sisäministeriön asetuksella säädetty vaatimukset täyttävän, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisen turvallisuusalan tai sitä vastaavan perustutkinnon osan tai ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisen vartijan tai sitä vastaavan ammattitutkinnon osan, joka sisältää perustiedot 10 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista opetusaiheista (*väliaikaisen vartijan koulutus*).

Ehdotetun asetuksen 1 §:n mukaan yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 12 §:n 1 momentissa tarkoitettu väliaikaisen vartijan koulutus koostuisi ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisen vartijan ammattitutkinnon tai ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisen turvallisuusalan perustutkinnon tai sitä vastaavan tutkinnon vartijan työn perusteet -osasta tai sitä sisällöllisesti vastaavasta osasta. Väliaikaisen vartijan koulutuksen pituus olisi vähintään 40 oppituntia. Poliisihallitus vahvistaisi koulutuksessa käsiteltävät opetusaiheet, opetussisällöt ja tuntijakauman. Asetusluonnoksen perustelumuistion mukaan ehdotettu väliaikaisen vartijan koulutuksen pituus vastaisi nykyisen vartioimisliikkeen vastaavan hoitajan ja väliaikaisen vartijan koulutuksesta annetun sisäasiainministeriön asetuksen 2 §:n 1 momentissa säädettyä pituutta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että ammatillisesta koulutuksesta annetun lain nimike on muutettu 1 päivänä elokuuta 2015 voimaan tulevalla lailla (787/2014) laiksi ammatillisesta peruskoulutuksesta. Lain nimike tulisi muuttaa asetuseronnoksen 1 §:ään. Pykälässä olisi hyvä viitata molempiin ammatillista koulutusta koskeviin lakeihin käyttäen lain nimikkeen lisäksi lain numeroa.

Ehdotetun asetuksen 2 §:n mukaan yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 10 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu vartijan koulutus koostuisi ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisen vartijan ammattitutkinnon tai ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisen turvallisuusalan perustutkinnon tai sitä vastaavan tutkinnon vartijan työn perusteet-, vartijan peruskurssi- ja uhkatilanteiden hallinta -osista taikka näitä sisällöllisesti vastaavista osista. Vartijan koulutuksen pituus olisi vähintään 120 opetustuntia ja kunkin 1 momentissa tarkoitettujen osien pituus on vähintään 40 tuntia. Poliisihallitus vahvistaisi koulutuksessa käsiteltävät opetusaiheet, opetussisällöt ja tuntijakauman. Vartijan koulutukseen saisi osallistua vain väliaikaisen vartijan koulutukseen liittyvän kokeen hyväksytysti suorittanut henkilö. Asetuksen perustelumuistion mukaan ehdotettu vartijan koulutusta koskeva pykälä vastaisi osin nykyistä sääntelyä. Vartijan olisi edelleen suoritettava joko vartijan ammattitutkinnon tai turvallisuusalan perustutkinnon vartijan työn perusteet- ja vartijan peruskurssiosat. Uutena osana koulutuksessa olisi suoritettava vartijan ammattitutkinnon tai

turvallisuusalan perustutkinnon uhkatilanteiden hallinta-osa. Ehdotetun pykälän 2 momentissa säädettäisiin koulutuksen vähimmäispituudesta. Kunkin osan vähimmäispituus olisi 40 tuntia. Vartijan peruskurssi-osan pituus lyhenisi siten nykyisestä 60 tunnista 40 tuntiin. Toisaalta vartijan koulutuksen kokonaispituus nousisi nykyisestä 100 tunnista 120 tuntiin.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että asetusluonnoksessa on käytetty tutkinnon osien nimiä, joita saatetaan muuttaa useastikin. Säännöksissä oleva muotoilu ”tai sitä sisällöllisesti vastaavasta osasta” mahdollistaa kuitenkin myös muiden vastaavan sisältöisten tutkinnon osien hyväksymisen asetuksessa tarkoitetuksi koulutukseksi.

Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 12 §:n 1 päivänä elokuuta 2015 voimaan tulevan sanamuodon mukaisesti näyttötutkinnot ovat ammatillisia tutkintoja, jotka suoritetaan osoittamalla ammattitaito lain 7 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa tutkintotilaisuuksissa. Tutkintotilaisuuksiin voi osallistua ammattitaidon hankkimistavasta riippumatta. Tutkintotilaisuuteen osallistuminen ei näin ollen pääsääntöisesti edellytä valmistavaan koulutukseen osallistumista. Vartijaksi hyväksymisen edellytyksenä oleva koulutus on kuitenkin otettu huomioon voimassa olevassa vartijan ammatitutkinnon tutkinnon perusteissa siten, että voimassa olevassa vartioimisliikkeen vastaavan hoitajan ja vartijan koulutuksesta annetun sisäasiainministeriön asetuksen 2 ja 3 §:ssä mainittujen tutkinnon osien (vartijan työn perusteet ja vartijan peruskurssi) tutkintotilaisuuksiin osallistumisen edellytykseksi on asetettu mainitun asetuksen liitteessä säädettyyn koulutukseen osallistuminen.

Lakiehdotuksessa yksityisistä turvallisuuspalveluista (35 §) tai asetusehdotuksessa järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen edellytyksenä olevaa koulutusta (6 §) ei ole kytketty yksilöiden mihinkään ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain tai ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaiseen tutkintoon tai niiden osaan. Kuitenkin asetusluonnoksen 8 §:ssä ehdotetaan voimassa olevan järjestyksenvalvojaksi hyväksymisestä sekä järjestyksenvalvokoulutuksesta annetun sisäasiainministeriön asetuksen 5 §:ää vastaavasti, että järjestyksenvalvojan koulutuksen suorittaminen edellyttää koulutusaineistoon sisältyvän kokeen taikka ammatillisessa perus- tai lisäkoulutuksessa käytettävän näytön hyväksytyä suorittamista.

Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että soveltuvat tutkinnot ja/tai tutkinnon osat olisi hyvä yksilöidä. Mikäli asetuksessa on tarkoitus säätää, että koulutusaineistoon sisältyvän kokeen suorittamisen lisäksi kyseeseen voisi tulla myös ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain mukaisen ammatillisen perustutkinnon tutkinnon osan tai ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisen näyttötutkinnon tutkinnon osan suorittaminen, ehdottaa opetus- ja kulttuuriministeriö, että säännöksessä käytettäisiin näiden lakien mukaisia käsitteitä ja viitattaisiin nimenomaisesti näiden lakien mukaisten tutkinnon osien suorittamiseen ja osaamisen osoittamiseen joko ammattiosaamisen näytössä (ammatillinen peruskoulutus) tai tutkintotilaisuudessa (näyttötutkinnot). Opetus- ja kulttuuriministeriö esittää harkittavaksi säännökseen lisättäväksi myös viittausta tiettyihin tutkintoihin ja/tai tutkinnon osiin samaan tapaan kuin 1 §:ssä. Esimerkiksi ammatillisen aikuiskoulutuksen osalta ”Järjestyksenvalvojan peruskoulutuksen suorittaminen edellyttää koulutusaineistoon sisältyvän kokeen taikka ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain mukaisen ammatillisen perustutkinnon soveltuvan tutkinnon osan hyväksytyä suorittamista tai ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisen näyttötutkinnon soveltuvan tutkinnon osan

suorittamista. Kokeeseen saa osallistua vain se, joka on osallistunut kyseiseen koulutukseen.”

Asetusluonnoksen 12 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi vastaavan hoitajan koulutuksesta. Ehdotetun 12 §:n mukaan vastaavan hoitajan koulutus koostuisi ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisesta turvallisuusvalvojan erikoisammattitutkinnosta. Kaikille koulutettaville pakollisia osia olisivat turvallisuussuunnittelua, turvallisuuslainsäädäntöä ja turvallisuusjohtamista käsittelevät osat taikka näitä sisällöllisesti vastaavat osat.

Eduskunnan hyväksymässä ehdotuksessa laiksi yksityisistä turvallisuuspalveluista 77 §:n 1 momentin 2 kohdan ja ehdotetun asetuksen sanamuodon mukaisesti vastaavaksi hoitajaksi hyväksyminen ei edellyttäisi turvallisuusvalvojan erikoisammattitutkinnon, johon sisältyisi asetuksessa mainitut tutkinnon osat, lisäksi muuta koulutusta kuten vartijan ja tilapäisen vartijan kohdalla. Tältä osin säännösluonnoksessa olevien ”koulutuksen” ja ”koulutettavien” määritelmien merkitys jää jokseenkin epäselväksi. Mikäli tarkoituksena on säätää, että vastaavaksi hoitajaksi voidaan hyväksyä turvallisuusvalvojan erikoisammattitutkinnon tai sitä vastaavan erikoisammattitutkinnon suorittanut, ja tutkintoon sisältyy asetusehdotuksessa mainitut tutkinnon osat, opetus- ja kulttuuriministeriö ehdottaa sanamuotoa muutettavaksi esimerkiksi seuraavaan muotoon: ”Yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 77 §:ssä tarkoitettuksi vastaavaksi hoitajaksi voidaan hyväksyä se, joka on suorittanut ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisen turvallisuusvalvojan erikoisammattitutkinnon, joka muodostuu ainakin turvallisuussuunnittelua, turvallisuuslainsäädäntöä ja turvallisuusjohtamista käsittelevistä osista taikka näitä sisällöllisesti vastaavista osista.”

Asetuksen 15 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi koevastausten säilyttämisestä. Pykälässä viitataan näyttöihin. Mikäli tässä tarkoitetaan ammattiosaamisen näyttöjä ja tutkintotilaisuuksia (ks. 8 §), sana ”näyttö” pitäisi korvata ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisilla käsitteillä. Tässä yhteydessä on hyvä ottaa huomioon, että ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun asetuksen 11 a §:n mukaan arvioinnin perusteena oleva aineisto on säilytettävä vähintään kuuden kuukauden ajan. Tässä asetuksessa esitetty arviointiaineiston säilytysaika on vuosi eli puolet pidempi, mikä vaatii koulutuksen järjestäjiltä erityisjärjestelyjä.

Opetus- ja kulttuuriministeriöllä ei ole lausuttavaa asetuserityksiin 1-3 ja 5-6.

Kansliapäällikkö

Anita Lehikoinen

Hallitussihteeri

Juho-Antti Jantunen

Jakelu Lainsäädäntöneuvos Timo Kerttula/SM

Tiedoksi Valtiosihteeri
Erityisavustajat
Opetus- ja kulttuuriministeriön osastot ja erilliset yksiköt